»БРАНИК« ИЗЛАЗИ
шест пута на недељу,
осим на дан после свеца.

ПРЕТПЛАТА И ОГЛАСИ
шаљу се на администрацију
А РУКОПИСИ
уредништву »БРАНИКА« у Нови Сад.

Рукописи се не враћају.

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ

ЦЕНА ЈЕ »БРАНИКУ«:

на годину	К 32·—	40·—	дин
на по године	К 16·—	20·—	»
на четврт године	К 8·—	10·—	»

Поједини бројеви стају 10 потура.

ОГЛАСИ
рачунају се 10 пот. од реда ситних слова

Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући дра Мих. Полита-Десанчића, грчко-школска улица бр. 11.

Број 211. У Новом Саду, у недељу 23. септембра (6. октобра) 1907. Година XXIII.

Окружница балканским државама.

Оно, што европске велесиле, а у првом реду Аустро-Угарска и Русија, чине око уређења несносних прилика у *Македонији*, прави је *крпеж*. У акцији велесила, а посебице у акцији Аустро-Угарске и Русије у Македонији нема онога правца, нема оне здраве мисли, која би била кадра, да у Македонији створи уређене прилике и да приправи потпуно ослобођење тамошњих хришћанских племена.

Онај споразум наше монархије са Русијом у погледу балканских прилика, који је нашао израза у познатом дипломатском акту у *Мирцштегу*, није за пуне четири године имао никаква успеха на уређење балканских прилика, а наиме на уређење прилика у Македонији. На срамоту цивилизоване Европе за те четири године грозно се *пред очима* изасланих европских комисија пролевала у Македонији и Старој Србији људска крв, које услед крваве борбе хришћанских чета међу собом, које услед прогањања тих чета од стране турских низама и арнаутских крволока. Према томе стању ствари могла би цивилизована Европа запитати: па докле тако?

Читава акција велесила, а наиме Аустро-Угарске и Русије у Македонији изгледа као нека *извина*, да се нешто чини по оном: ut aliquid factum esse videatur. Тако је то било све за ове четири године, па тако је то и сада, кад се хоће у Македонији да уведу неке *судске реформе*.

Са тим „судским реформама“ пустила се једна звучна фраза, која треба да засени очи европској публици, а овамо се не помишља на то, да ли су могуће судске реформе по европском начину поред *турскога* режима, који још постоји. Већ сада Порта према тим оглашеним судским реформама у Македонији даје европским велесилама на знање, да она неће *трпити*, да се „независност“ турских судија „ограничава“ од стране европских комесара. По томе се може предвидети, какве ће нарави бити те тако звучно раструбљене „судске реформе“ у Македонији.

Но оно, што је ових дана угледало света у Бечу у погледу македонскога питања, и то спада у онај *крпеж*, којим европске велесиле, а у првом реду Аустро-Угарска и Русија хоће нешто да „чине“ — ut aliquid fecisse videantur — за Македонију.

Приликом боравка рускога великога кнеза *Владимира* у Бечу, који је тамо дочекан са највећим почастима како од стране нашега узвишеногa владара, тако и од стране читавога двора и свега званичнога света — нашли се заједно оба министра спољашњих послова: и аустро-угарски *Еренталл* и руски *Извољски*.

Према свечаном и пријатељском дочеку великога кнеза Владимира на бечком двору наравно да су и оба министра спољашњих послова осећали потребу, да пријатељство између наше монархије и Русије и у погледу политичког правца обележе и означе неким тумачењем онога споразума, који је углављен у Мирцштегу пре четири године у погледу балканских прилика, а наиме у погледу македонскога питања.

Према томе нашло се за потребно, да наша монархија и Русија као „споразумне“ велесиле управе окружницу на мале балканске државе наиме: Бугарску, Србију и Грчку, у погледу тумачења „споразума“ у Мирцштегу. Та окружница, која је саопштена у 208. броју овога листа, већ је предата у Софији, Београду и Атини, а у њој се тумачи *трећа* тачка мирцштегскога програма „споразумних“ сила. Наиме каже се у тој окружници, да се трећа тачка мирцштегскога програма, која говори о националним територијалним границама, не може тако разумети, као да се те границе оделе по народностима, већ да се олакша Порти државна администрација. По томе силовито продирање чета, да те границе означе, не може се трпити, те мале балканске државе морају настојати, да чете појединих народности не продиру насилно у Македонију, и не воде крваве бојеве међу собом.

У овој окружници Аустро-Угарске и Русије показује се сва погрешност и несталност у погледима на балканске прилике, а наиме на прилике у Македонији.

Установљење територијалних, односно етничких граница између Бугара, Срба и Грка, требао је бити главни задатак европских великих сила, па и наше монархије и Русије, за регулисање прилика у Македонији. Изгледа, да је то и био смисао треће тачке мирцштегскога споразума од године 1903. Али према тумачењу, које су дали Еренталл и Извољски у окружници на балканске државе, као да се хоће да побије мисао територијалне, односно етничке деобе у Македонији.

Па ипак, без те етничке деобе македонско се питање не даје решити. Па нека би установљење етничких граница имало у виду и само државну администрацију, то се без тих етничких граница не може ни та администрација повољно уредити. Бугари, Срби, Грци хоће да имају своју администрацију, своје судство. То је оно, што је и у средњем веку било оправдано оним: vivere lege Burgundionum, lege Francorum. Али данашња Турска неће за ово да зна, и Порта се опире томе, да судске реформе у Македонији мењају што на суставу данашњега турскога судства. Сасвим је смешна ствар, кад Порта хоће у Солуну да установи правни факултет, да добије изображене судије за Македонију, као да би тиме било што поможено становништву Македоније, где би му ипак турске судије по турски судиле.

Има истине у том, што окружница за балканске државе каже, да чете, водећи крваве борбе међу собом, хоће *саме да установе етничке границе*. Али ово је наравно, јер кад европске велесиле не налазе за потребно, да *оне саме установе* етничке границе у Македонији, то се не сме човек чудити, што хоће то да чине бугарске, српске и грчке чете.

Према томе окружница на балканске државе *промашила* је главни задатак за решење македонскога питања.

Бугари на ову окружницу одговарају, да им је у толико по вољи, што се може и тако тумачити, да Срби и Грци хоће себи да *присвоје* у Македонији бугарске земље.

Наравно да се у погледу територијалних, односно етничких граница у Македонији неће никад међу собом мирним путем споразумети Бугари, Срби и Грци и према томе ће се међу собом борити, да те границе оружаном руком установе.

ЛИСТАК.

КУКАВНА ЖЕНА!

— Ко је толико патио, као ја што сам, не може се мирном душом латити новога покушаја. Пресудите то Ви, јер пред Вама ја немам тајне.

Нисам била навршила још ни пуних осамнаест година, када су ме удали. Појави се угодан младић, који с одобрењем мојих родитеља у своје замке увуче моју племениту душу. Истина је, заволела сам га, јер ме је залудио. Обећавао ми је куле и градове а кад смо се узели, као да се претворио у какву зверку. Подсећала сам га, шта ми је све обрицао, но он ме је исмејао. Рекао ми је, да је он мој муж и да тако мора бити, како он хоће.

— Грозно је то!

— Знам, да сте то рекла из ироније, а сад и не кажем, да сам имала право, али онда сам тако мислила и осећала и тог човека сам грозно омрзнула. Али после тога не само да сам се патила, него сам имала и право. Несретник тај ме је занемарио. Место да је питомим речима и племенитим поступањем ублажио моју смртно озлеђену душу, он је постао немилостив и суров према мени. Када је долазио кући и мене затекао сву убијену од туге и жалости, није гледао да ме развесели, него ме је грдио: „Па зар сам опет дошао, да чујем плач и кукњаву?“ А моја несрећа му је била повод, да све чешће изостаје ноћу од куће. Није прошла још ни цела година и он ме превари.

— Несретник!

— Немојте га ружити, јер је већ умро. Али онда сам и ја за њега говорила, да је несретник. И када сам му у очи изнела доказе његовој невери, које он није могао побити, ипак ми је одговорио: „Па шта то теби смета? Ти ме и онако ниси разумела.“ Међутим је добро знао, колико пати такав млад створ од деветнаест година, кад једанпут позна живот и тешку борбу за опстанак.

— Ја вас потпуно схваћам!

— Он ме међутим није схватио. Наскоро после се и убио. После ми дође његов млађи брат, који ми је тако лепо умео говорити, да сам га и нехотице заволела. Он ме је тешио и лепим речима ми ублажавао моју тугу. И он је осудио свог брата и делио са мном мржњу према њему. После је једнако уздисао и говорио, што се нисмо нас двоје пре срели, много бисмо лепше живели.

— Кукавни младић!

— Шта, кукавни младић? И ја сам га држала за добра и ваљана човека, али сам се и опет преварила. Ви сте мушкарци сви бездушни. Овај «добри» човек био је још гори и од првог, јер је био у стању, да завара жену свога рођеног брата.

— Збиља?

— Тако је! Удала сам се за њега и он ме је изневерио, а није прошла ни година дана. Несретник! То је био други човек, који је упропастио мој живот, а није ми било више од двадесет година.

— Па шта је било с њиме после?

— Рекао је после, да иде, да тражи мира својој души. Па шта мислите, где га је тражио? У кавани. Пропио се, почео се картати, а по свој прилици да се није туђио ни од неваљалих женских. И тако ме је на послетку сасвим упропастио.

— И Ви нисте могли сносити ту неверу?

— Слушајте ме само! Док је он тако изостајао, ја сам седела код куће и туговала. Он је све чешће изостајао, после је ређе долазио кући, док једанпут није сасвим изостао. Ја сам га тражила, али га није било нигде. Не знам ни дан данас где је и је ли у опште и жив.

Ја сам га чекала и чекала и питала сам се у себи: Па шта ће сада бити? Двадесет ми је тек година, друге женске у тим годинама тек почињу живети, а мој живот зар да се већ сад заврши?

За тим судбина, у облику владе, премести једног човека овамо. Био је то инжињер, човек озбиљан, увек је проучавао неке железнице и путеве. Нас двоје смо се некако нашли. Рекао ми је, да је он човек самац и молио ме је, да пођем за њега. Ја помислим, да сам сад нашла на правог па се удам и за њега. Живели смо неке две године прилично лепо. Ја сам већ мислила, да ми је свануло сунце, кад опазих и на њему да је исти такав несретник као и остали. Рече ми, да сам постала некако сасвим друкчија, од кад сам му жена. Дабогме, није тек могао рећи, да је он постао друкчији. По његову мишљењу грешила сам у томе, што сам хтела мало као млада жена да се забављам. А он је хтео непрестано да седим код куће, па ме је само једанпут повео на једну забаву, када би боље било, да сам остала код куће. И тако је живот постао све тежи за мене, док се једанпут нисмо посвађали те се и раставили.

Кад сам отишла и од њега, морала сам тражити какво занимање.

— Па јесте ли се после тога догађаја одлучили за позорницу?

— Да. Морала сам створити себи нову егзистенцију. Ја сам мислила, да се озбиљно посветим уметности, али ми опет један мушкарац помрси моје планове. Додуше тај је тек после дошао, када сам се већ прилично навикла на глумачки живот.

— Па ви сте још млади! Та ваљда има још кога, кога волите?

— Та мислила сам, знате, да и ја тако радим, као што су са мном радили, али дође овај човек и ја полазим за њега, не ради тога, што бих нешто више очекивала од њега, него од осталих, него мислим: стар је, добар, па не ће бити ваљда тако лакомислен као они до сад. Ето, сад знате све па шта велите на то?

— Кукавна жена!

У *Новом Саду* септембра 1907.

По мађарском **В. Мил.**

За то би био у интересу европске цивилизације *узвишени задатак европских велесила*, да прилике у Македонији поделом етничких граница регулишу. Ово би *за сад* могло бити у интересу администрације и судства. Такова подела би приуготовила ону поделу, што би морала доћи кад балканске државе дотичне делове Македоније себи придруже.

Та етничка подела у Македонији не би имала такових тешкоћа, да не би била изведива. Ауторитет европских велесила учинио би то, да би се Бугари, Срби и Грци морали праведном етничком поделом задовољити. Док ово не буде, дотле Бугарска, Србија и Грчка не ће моћи спречити, да чете не иду у Македонију, а још мање да Бугарска, Србија и Грчка себе што више оружају због својих оправданих жеља на делове Македонији.

Према томе читава окружница Аустро-Угарске и Русије на балканске државе сасвим је промашила прави задатак за Македонију, што га захтева интерес европске цивилизације.

П—Д.

Пред поротом човечанства.

— И Толстој против Апоњија! —

Зла судбина не дозвољава грофу Алберту *Апоњију*, да ужива на ловорикама славе, коју је стекао познатим *мађаризирањем немађарских школа*. Тек што почеше немађарски учитељи полагати заклетву — а велики Норвежанин *Бјернсон* повуче племенитог реформатора пред суд човечанства. *Неморално* је — добацио је велики Норвежанин грофу Апоњију — пред човечанством играти улогу пријатеља мира, а у земљи као министар просвете *бити представник најзатуцанијег шовинизма према грађанима, који не говоре истим језиком.*

Грофа Апоњија покушао је тада да узме у одбрану познати бирократа, председник аустријског великашког дома гроф Фридрих *Шенборн*, али и он *настрада*. Бјернсон, рече гроф Шенборн, не познаје прилике, о којима говори. У одговору овоме браниоцу Апоњијеву Бјернсон му доказа, да врло добро зна, о чему говори: да *није заведен* туђим мишљењем, већ што је написао против Апоњија, написао је из *чврстог уверења* свог.

У својој европској штампи нико није узео у одбрану грофа Апоњија против Бјернсонова нападаја. И још гроф Апоњи није ни имао довољно времена да заборави морални пораз, који је претрпео пред судом Европе, а због своје шовенске политике нађе *оптужиоца*, још већег и моћнијег, него што беше и сам Бјернсон.

Против Апоњија устаде и сам *Толстој*. У писму, упућеном редакцији „Руског Слова", велики словенски мислилац пише о хашкој конференцији а повећи став свога писма посвећује *дволичној улози*, коју гроф Апоњи игра као пријатељ светског мира.

— Пре свега — пише Толстој — морам приметити, да нападај Бјернсонов *одобравам* не због тога, што сам Словенин, те што бих због тога устао у одбрану својих племенских сродника, него *као човек* у сваком погледу независан и непристрасан треба да заузмем положај у питању, које је изнео Бјернсон у своме писму. По моме мишљењу угњетавање народности код дотичног не извире из љубави према своме народу, него је *искључиво претерана верска нетрпељивост* оно, што грофа Апоњија гони, да мрзи припаднике других вера.

— Најжалосније је, — вели даље Толстој — што је Апоњи у иноземству познат као апостол мира; код куће пак Немађаре не признаје за људе. Шта вели на то свет? Сваком мислиоцу је дужност, *да с таквог човека здере лажну образину*, да сви виде, да то није корисна птица већ *грабљива гавран*....

— Мађарски народ, који је свагда био чувен са свога витештва, захваљујући свом министру просвете, *дошао је у конкурс*. Не верујем, да ће се тај народ пробудити, а међу тим, док се то не догоди, биће *пред целим културним светом компромитован*. Још само је то питање, *шта ће бити с општим изборним правом*. То још може народ истрезнити, јер ће се тада уверити, да су *Апоњи и магнатски му другови довели државу до руба пропасти*.

За Бјернсоном дакле Толстој повлачи Апоњија пред поротни суд свега човечанства: не меша се у интерне прилике у Угарској, већ у име свих мислилаца протестује против тога, што се пред Европом приказује друкчији, него што је.

Исти ти морални удари, које прима гроф Апоњи, *падају на сву мађарску политику данашњег режима*, који се пред човечанством воли приказивати као либералан и демократски, док се у земљи под њиме зацарио *најцрњи реакционаризам*. Пред Европом увек се размећу, како либерално поступају према немађарским народима, те како нигде на свету нема такве слободе, какве је има у Угарској.

Али *глас једнога Бјернсона и Толстога далеко се чује*: много даље, него што допире глас једног Кошута и Апоњија. Чаробнији је и снажнији глас ових великих мислилаца него глас пигмеја данашње пештанске политике: *парницу пред поротним судом човечанства добићемо ми.*

#

Зверства бугарских комита.

(Од нашега дописника.)

Скопље, 19.-IX-1907. год.

Нота, коју су Аустро-Угарска и Русија упутиле владама у Београду, Атини и Софији, имала је *јака ублажења на овдашње званичне турске кругове*. И ако се на Високој Порти њена садржина неповољно коментарише, јер је сада и на Порти јасно да се *стране* судске реформе морају завести у реформним вилајетима, ипак је са њоме потпуно задовољан генерални инспектор *Хусеин Хилм паша*. Али... али нотом „реформних сила" није и не може бити задовољан овај весели и многонапаћени српски живаљ, коме је и имање и живот и част породице изложена зверским, разбојничким и хотентотским насртајима како од стране дивљачких и разбојничких Арнаута тако и од стране организованих, шовинизмом заслепљених, крвожедних *бугарских комита*.

Јер док се о разбојничкој акцији бугарског комитета у поменутој аустро-руској ноти врло мало и благо говори, *дошле се о зверствима и зулумима осионих Арнаута апсолутно ништа не спомиње*. Зло, које се зацарило у северној Ст. Србији, а коме је главни узрок обест и зверства арнаутских разбојника, зло, које прети да искорени српско име у северној Ст. Србији, није *ни једном речи осуђено у ноти*. О лечењу пак тога зла не треба ни говорити, јер су баш те две „реформне силе" својим мирцштегским споразумом *северну Ст. Србију искључиле из реформне области*.

А шта да кажем о зверствима *бугарских комита*, о зверствима организованих бугарских банди, које скоро сваког дана прелазе бугарско-турску границу и *по наредби из Софије убијају виђеније Србе, пале српска села и терором их принуђавају, да пређу егзархији и приме мрско им бугарско име.*

Цело Скопље и његова околина, баш у моменту кад ове редове пишем, налази се још у великом узбуђењу због *крвавог догађаја*, што се десио не далеко од саме вароши. Није потребно ни наглашавати, да је то зверско дело извршио бугарски комитет и то баш на невиним и незаштићеним српским сељацима.

Прошлог уторника, када је у Скопљу пазарни дан, дође на пазар и једна група Срба из Скопске Црне Горе ради својих приватних послова. У овој групи је било и једанаест виђених Срба из села *Бродца* у скопском санџаку. Свршивши посао у вароши, Бродчани, не слутећи, да их на путу очекују бугарски зверови, вајни четници, и не сачекаше осталу дружину, већ пред вече пођоше кући. Али им јадницима не беше суђено да стигну својим кућама, да и даље бране своја огњишта, своју нејач од зверских напада и зулума, како бугарских разбојничких банда, тако и арнаутских зулумћара.

Не далеко од Скопља, на путу Скопље-Бродац пресретне их и нападне разбојничка чета бугарског војводе Кроте *Коњушког*. *Педесет бугарских разбојника из педесет бугарских државних пушака осу смртоносну ватру на једанаест ненаоружаних Срба* из Бродца. Врели куршуми параху одећу, тело и срца невиних Срба без помоћи, без заштите.

Опкољени са свију страна, под унакрсном ватром бугарских зверова, а без средстава за одбрану и спас, јадни Бродчани стојички гледаху смрти у очи. Три њихова друга, три чеља Србина из Бродца, *падоше* од бугарских куршума, а остали, рањави и јадни, *падоше шака бугарским зверовима* — још несрећнији од својих другова, које обори бугарски куршум.

Од погинулих један је смртоносно рањен у срце, а друга двојица су издахнули после неког времена. И овим бугарским зверовима и то беше мало, већ су, на очиглед заробљених Бродчана, *мрцварили и касапили мртва тела њихових другова*. Страх и ужас! Докле може ниско да спадне човек! Та ово ни зверови не раде!

Од једанаест њих само се *један једини, Вељко Радовић*, спасао бегством. Тројица су погинули, а седам њих су још и данас робови бугарских комита. Они ће бити у ропству све донде, докле село Бродац не пређе на бугарску страну или док их не ирешетају бугарски куршуми и не искасапе *каме* бугарских комита.

Ово друго ће сигурно и бити, јер ће Бродчани радије сто пута погинути, него што ће напустити своје српско име. Бугарски комитет је поручио Бродчанима, да ће им сељане пустити, ако му у року од *три* дана јаве, да прелазе на бугарску страну. После тога времена, ако Бродац остане српски, бугарски војвода Крста прети да ће напасти на село, попалити га и све побити — пошто прво уништи и ишчеречи заробљених седам Бродчана.

Бугари су толико пута покушавали, да терором принуде ма које село у Скопској Црној Гори, да пређе на њихову страну; село *Бродац* било им је на ударцу — али им је сав труд био узалудан. И ово најновије зверство њихових четника неће им помоћи. *Сви ће Срби пре изгинути, него што ће допустити, да му се вређа српски понос, српско име, језик и вера.*

Само преко мртвих српских лешева моћи ће Бугари ширити своје име у Македонији и јужној Ст. Србији. То нека зна и Европа и „реформне силе", које толерирају бугарске разбојничке банде.

П. К.

Убиство у београдској полицији.

Гђа Новаковићка оболела.

Услед потреса, које је претрпела поводом убиства свога мужа, госпођа *Десанка* убијеног Милана Новаковића, како „Београдске Новине" јављају, *оболела је.*

Омладинска одлука.

Клубови појединих омладинских група на универзитету држали су своје седнице, да донесу одлуку, како да се држе према полицији, која је у прошли понедељак после подне на новоме гробљу не само ухапсила два студента, њихове другове, но још једнога од њих *оковала у лисице на рукама*; а *обојицу у затвору тукла, мучила* и *злостављала*. Том приликом, наравно, расправљано је у тим клубовима и о поступку полиције, која је у прошлу недељу побила Милана и Максима Новаковића. Осим једнога, сви су остали омладински клубови универзитетски донели одлуку, да се међусобно споразуму, те да се сазове велики грађански збор, на коме ће се донети резолуција, којом ће се полиција прво осудити за брутално поступање према поменутој двојици студената, а за тим и за њено злочинаčко поступање према Новаковићима Милану и Максиму.

Заверенička посета код престолонаследника.

Престолонаследник *Ђорђе* био је те среће, да су га у уторак у вече посетили бивши управник града Београда Михаило *Церовић*, пенсиоовани пуковник Дамјан *Поповић*, и пенсиоовани потпуковник Петар *Мишић*. Ништа се не зна, да ли су та господа спонтано посетили престолонаследника и случајно се сва тројица нашли код њега или су тамо отишли по нарочитоме позиву. Што се поуздано зна, то је, да су сва три поменута господина остала код престолонаследника до 2 сахата у јутру и да су *морали слушати веома горке и оправдане прекоре и замерке*, како поводом докађаја од прошле недеље, тако и поводом многих других ранијих ствари. Од интереса је поменути, да су и Церовић и Мишић врло добри пријатељи престолонаследникови, а напротив, да је пуковник Дамјан Поповић човек, кога престолонаследник перадо гледа.

Политичке странке и убиство.

Због злочинства, извршеног у полицији у прошлу недељу, све скупштинске политичке групе спремају се да поднесу интерпелацију. Да ли ће свака група за себе поднети интерпелацију, или ће се постићи споразум, да се поднесе једна општа интерпелација, која би се имала огласити као хитна, још се за сада не може знати. Али је несумњиво, да ће се *ствар о убиству оба Новаковића огласити као хитна*. Како се чује из владиних кругова, и она би желела, да се о томе питању расправља још у првим седницама скупштинским, али јој не би било мило, кад би јој се упутила општа, заједничка интерпелација. Њен је положај и онако веома лабав због преговора о трговинскоме уговору с Аустро-Угарском, а прошла крвава недеља сасвим ју је дотукла, те би желела, да не падне на једноме спољном питању, већ на унутрашњем, на коме би се, и ако пада, мисли, могла боље бранити.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

— Држање народносне странке. Од народносних посланика више њих су већ стигли у Будимпешту и сваки дан конферишу о томе, како ваља народносна странка да се држи у парламенту. Због забране народносних зборова више ће њих интерпелисати министра унутрашњих дела грофа Јулија *Андрашија*. Румунски народносни посланик др. Александар *Војда-Војевод* доћи ће у сабор одма, чим се отвори, и долазиће у њ редовно, а то мађарским шовенима не ће бити баш Бог зна како по вољи.

Румунски народносни посланик Јулије *Мању* интерпелисаће због крвопролића у Панаду. Из Мијаве пак јављају, да су онде за 6. октобар п. р. заказали народни збор, али га је солгабиров забранио.

Вести из места и из народа.

Нови Сад, 22. септембра 1907.

— **Велики род на виновој лози.** Наш пријатељ и суграђанин Јоца *Сремчевић* „*Рац-Габор*“, гостионичар овдашњи, има у свом дворишту једну винову лозу, на којој је ове године родило *преко 2000 гроздова.* Гроздови су сви лепо развијени. Ово је заиста реткост, да на једној јединој лози роди толико грожђа, и то је вредно видети.

— **Српска радња.** Скрећамо пажњу поштоване публике на данашњи оглас овдашњега трговца г. Панте *Јовановића.* Г. Јовановић је као солидан трговац и ваљан Србин познат у Новом Саду и околини, те је у пуној мери заслужио, да га српска публика потпомогне у ово доба, кад гесло »свој своме!« све више осваја земљишта и код нас, јер доста смо дуго пунили џепове туђинцима.

— **Све за народ!** „Србобран“ доноси ову белешку: „Ко их не зна, скупо би их платио, те наше радикељце. Једно мисле, друго говоре, а треће раде. Свагдје су такви. А девиза им је: реци му, да ти не рече! Недавно се је „Народни Гласник“ набацио на самосталце клеветом, да по црквеним општинама врше почасна звања за новац. И то се усуђују рећи автономни корташи! Али сад кад већ споменуше црквене општине, послужићемо их за данас само једним мирисним цвијетком из вијенца славе радикељске. Пред неколико година подигоше Срби у Броду парохијални дом. Немајући доста новаца, узеше од „Српске Кредитне Банке“ на мјеницу 7600 К. Али нови одбор не хтједе дуг тако оставити, него га даде укњижити на читав црквени иметак, дакле и на цркву! Како је потпредседник био тест г. *Ђурђевића*, наравно, да је овај обавио укњижбу. *За молбу од 10 редака гарачунао је само — 120 К*, по одбитку биљега заслужио је на рачун своје цркве, преко 60 К. Па да нису несебични родољуби!“

— **Златна сабља Кнезу Арсену.** Руски цар *Никола II.* послао је у Београд кнезу *Арсену Карађорђевићу* златом богато оковану сабљу, на којој су изграване речи „*За храбрость*“. Сабља је јуче стигла у Београд преко царско-руског посланства и спада по скупоценој, уметничкој изради и по вредности својој у најређе примерке те врсте сабаља. Уз сабљу је стигао и декрет са царевим потписом. Овом почасном златном сабљом одликован је кнез Арсен за своје храбро држање у руско-јапанском рату на челу својих козака у Манџурији.

— **Српски новинари у Црној Гори.** Са *Цетиња* нам јављају 21. септембра: На путу од Цетиња до Никшића чланови „Српског новинарског удружења“ наилазили су свуда на *братски пријем и гостољубиво предусретање. У Подгорици* су преноћили и општина подгоричка је дала банкет. Сутра-дан продужен је пут за *Никшић. У Даниловграду* општина је дала закуску, напијена је здравица наследнику *Данилу*, коме се одушевљено клицало. Испред Никшића, где су гости стигли после подне, сачекало је чланове новинарског удружења изасланство општине и у вече је општина дала сјајан банкет за 180 особа, на којем су сем гостију учествовали: црногорски велики достојанственици и никшићски грађани. Напијене су здравице краљу *Петру* и књазу *Николи*, које су пропраћене бурним клицањем. Сутрадан у 11 часова пре подне књаз, окружен синовима *Данилом* и *Мирком* и сјајном пратњом, примио је корпоративно све чланове удружења, у име којег поздравио је срдачно књаза потпредседник му *Нушић.* Књаз је на то топло захвалио, нагласивши, да је до дна душе потресен пажњом од стране толиких одличних јунака на перу, чланова српског новинарског удружења, који су дошли да га поздраве у његову двору. Он се — рече — томе доласку толико више радује, што је за време своје дугогодишње владавине *увек био најватренији поборник братске љубави и сложног рада са дичном домовином чланова српског новинарског удружења.*

Бурним трократним „живео!“ присутни гости поздравише књаза. По том је књаз држао серкл са сваким од чланова и љубазно се руковао и проговорио по коју лепу реч, што су, идући за својим оцем, учинили и наследник *Данило* и кнежевић *Мирко.* Пошто су се сви гости записали у књигу књагиње *Милене*, чланове управе удружења примила је са дамама гостољубиво књагињица *Јелена* од Србије. По изласку из двора сви гости пошли су у величанствену никшићску катедралу, задужбину књаза Николе. По подне гости су разгледали варош и околину и учинили су посету црногорском државнику Лазару *Мијушковићу* и његову дому. Синоћ сви чланови удружења са многобројним одличним Црногорцима били су позвани у двор на чај, на којем је био присутан *књаз* са синовима, књагињом *Миленом*, принцезом *Јеленом* од Србије и осталим члановима породице. Један отмени Црногорац певао је уз гусле народне песме, а књаз и синови обасипали су љубазностима све госте, одликујући поједине дужим разговором.

На срдачни поздрав, који је Српско Новинарско Удружење телеграфски са Цетиња послало краљу *Петру* приликом полагања венца на гроб блаженопочивше књагиње *Зорке*, краљ је одговорио у Никшић овом депешом:

„Дубоко дирнут актом пијетета, који је Српско Новинарско Удружење извршило према сени блаженопочивше књагиње Зорке, ја му изјављујем своју најтоплију захвалност. Не мање сам захвалан удружењу на поздраву и лепим жељама, послатим ми из братске нам Црне Горе.

Петар“.

— **„Синђелић“ у Земуну.** Пишу нам из Земуна: „Већ од десет дана амо бави се у нашој средини нишка позоришна дружина „Синђелић“ те под управом познатога одличног српског глумца Косте *Делинија* даје представе. До сада је дружина приказала ове комаде: „*Шерлок Хомс*“ (у три маха), „Девојачка клетва“, „Јадници“, „Бен Акиба“, „Лове жене“ и „Послепник без програма“. У дружини има 24 члана, девет женских и петнаест мушких. Од женских се особито одликују госпође: *Делинијевица, Достаниќка, Ђермановићка, Гинићка* и М. *Сшевановићка* а од мушких уз управитеља Делинија још и господа: Коча *Јовановић, Новиковић, Антонијевић, Гинић*, Јован *Јовановић* и Божа *Михајловић.* Посета је од стране публике била до сад слаба, но то је било свакако због бербе. Јемачио ће се сад, како је берба свршена, Земунци већма одазвати честитом „Синђелићу“.

— **Свима српским учитељима, учитељицама, свршеним приправницима и приправницама.** Позивом на наш проглас од 4. јула св. год. да нико не тражи учитељско мјесто у Бугојну, овим свима јављамо, да је то мјесто законито упражњено, те га може свако тражити.

Из сједнице Главног Одбора Српског Учитељског Удружења, држане у *Сарајеву*, 15. септембра 1907.

— **Српски сватови.** Пишу нам из *Бијелиња* (у Босни): Наш уважени и честити грађанин г. Милош М. *Лакић*, трговац, потприједседник срп. пјевачког друштва, венчао се у недељу 16/29. септембра са врлом Српкињицом гђицом Миленом *Петаковићевом*, ћерком госп. Тоше Петаковића, учитеља из Бач Мартоноша. Желимо им у новом животу много среће. Живели!

— **Непогода на Реци.** Јављају са Реке, да је онде дуго беснео ужасан Широко; киша је све пљуштала; у пристаништу се морао обуставити сав рад а тако је исто обустављена била и пловидба у Опатију.

☛ Обраћамо пажњу на данашњу јавну захвалност **Браће Беснички** из Вршца, којима је срп. добротворно друштво „Пријатељ“ из Сегедина исплатило 2000 круна. — Уредн. „Бр.“

Новости са стране.

— **Разбојнички напад на брзи воз** Приликом разбојничког напада на одески брзи воз, о ком смо већ јавили, *убијено* је 4 војника стражара, а *рањено* је више путника. Разбојници су однели 200.000 К. На том возу био је и младочешки првак и посланик на бечком рајхсрату др. Карел *Крамарж*, који се враћао са свога имања у Криму, те је тешком муком спасао свој живот. Крамарж прича ово:

„Био сам у купе-у I. класе на повратку с мог имања на Криму у Праг. На једаред много наоружаних људи зауставе на отвореном пољу воз лажним знацима и махањем црвеним заставама и црвеним лампама. 10 људи, који не изгледаху као бандити, него више изгледаху као интелигентни људи, позову све путнике, да се ни сместа не макну, иначе ће бацити *бомбе.* И престрављени путници послушаше. Разбојници се поделише на возу, кога поделе на три дела. Једног жандарма, који чуваше касу, *устрелише* је, кад се одуприо. Паника пређе сваку меру, кад разбојници *два вагона толише нафтом* и *запалише* их. Тек кад стиже војничка помоћ, стиша се паника. Машиниста првог дела воза, у ком сам делу и ја био, одвезе с локомотивом и 9 вагона даље, остали вагони морадоше остати на отвореном пољу. Козачка потера није могла да ухвати разбојнике.“

Мерник *Долезал* вели, да су разбојници на његове очи *убили* једног жандармеријског *потпоручника* и два војника.

— **Мађарски се великаш богато жени из Америке.** У Њујорку се пре неки дан верио гроф Ладислав *Сечењи* са мис-Гледијом *Вандербилтовом*, ћерком америчанскога Креза Корнелија Вандербилта. Вереница је једна од најбогатијих наследница у целој Америци. Гроф Ладислав Сечењи је најмлађи син покојнога амбасадора грофа Имбра Сечењија а брат грофа Дијонизија Сечењија, који је ожењен принцезом Караман-Шиме а легациони је саветник код аустро-угарске амбасаде у Берлину. Веренику је двадесет и осам година. Корнелије Вандербилт је прошлог месеца са својом ћерком био у Бечу а пробавио је неко време и у Хорбачу, породичном добру Сечењијевих.

— **Ужасна катастрофа у руднику.** У једном великом руднику у Текешу, у једној од Средишњих Држава Северне Америке, десила се ужасна катастрофа. Рудник се срушио па је пода се закопао хиљаду и тридесет рудара. Пошло је за руком, да се изнесу сто и шеснаест лешина и једанаест љуто рањених. Рад спасавања тече полагано и може се надати, да ће се спасти највећи део несретних рудара.

„Геометријска“ истина са румског збора.

Женијална мисао — *фотографисање* румскога збора — врло пече „Заставине“ лажове, те у 198. броју »моргењаче“ доноси „геометријску“ истину од два непристрасна човека, по којој: „Збор је заузео простор од 180 □ метара.“

Ми то — пошто је наведено, да је то чак један инцинир измерио, — морамо веровати, али „Застава“ и кад истину за основу узме, и то мора искренути па додаје:

„Рачунајући *само 5 људи на 1* □ *метар* — што је најмање — рачун утврђује 900 учесника.“

Дакле на један већи корак ширине и дужине рачуна »Застава“ „*најмање* 5 људи.“ Та да су као сардине пресовани били (без главе!), *не може тола толико стати на 1*□ *метар!*

Набавили смо стручне — *радикалима миле мађарске* књиге: „Épitési zsebkönyv“ и „Müszaki Naptár“ 1907., из којих се на страни 57—60, и 254—255 види, да:

у цркви се рачуна од 0·60 — до 0·90m²,
у школи (*за децу!!*) од 0·45 — до 0·75m²,
у позоришту од 0·80 — до 1·00m²
у салама за зборове од 0·45 — до 0·60m²,
у ручаоницама од 1·00 — до 1·25m²,
на *једну* душу.

Дакле, ако и школу, где мала деца, поређана у скамијама, седе, узмемо у рачун, излази средњи број (0·60+0·90+0·45+0·75+0·80+1·00+0·45+0·60+1·00+1·25): 10=*0·78* m² *на душу*, то јест **230 ученика на 180 квадратних метара.**

Др. Рокнић је припознати најмањи радикељац, па и њему самом је мало 1□ метар, а колико је тек нужно оним другим *угојеним* учесницима: *Миладиновићу, Красојевићу*, па тек **чиласу?!**

Геометрија је врло поуздана ствар, али само са аритметиком скопчано.

НОВИЈЕ.

Петроград, 21. септембра. Војни министар генерал *Редигер* издао је наредбу, да се у академији генералнога штаба од сад предаје и јапански језик као обавезан наставни предмет.

Мазаган, 21. септембра *Мула Хафид* је јуче наредио да се ухапси гувернер, те да се окован одведе у Маракеш.

ТЕЛЕГРАМИ
уредништву „БРАНИКА“.

Тешкоће око поравнања.

Будимпешта, 22. септембра. Поравнање јуче није склопљено. Сумњиво је, да ли ће несугласица данас бити уклоњена. После данашње пленарне седнице аустријски преговарачи мисле да отпутују. Положај је озбиљан.

С аустријске стране вели се, да осим питања о банци има знатних несугласица и на другим пољима. Аустријанци немају моћи против струје у Кошутовој странци и рачунају, да ће поравнање бити осуђено, тим више, што је председник Јуст изјавио, да је одсудан противник заједнице у банци.

У клубу Кошутове странке Полоњи је агитирао за самосталну угарску банку. У уставној странци осуђују држање Кошутове странке. Пучка странка је обавештена, да поравнање безусловно мора бити склопљено.

Покрет међу железничарима.

Будимпешта, 22. септембра. Синоћ је до 100 железничарских радника одржало збор. Кад су позвани да отпочну пасивну резистенцију, полицајни саветник Шајо распусти збор.

Беч, 22. септембра. Управа северозападне железнице објавила је шему плате, која је железничаре тако огорчила, да се боје пооштрења стања.

Бугарска нота.

Софија, 22. септембра. Министар иностраних дела предао је данас заступницима Аустро Угарске и Русије вербалну ноту, у којој одговара на последњу ноту обе те споразумне велесиле у ствари реформа у Македонији.

Турско-перзијски „рат“.

Тебрис, 22. септембра. Турска војска заузела је у Перзији три округа са вароши Ушну. Друго одељење продире према Дилману.

Разно.

— **„Перпетуум мобиле“.** Пре неког времена је у више београдских листова, као и у неким српским листовима ван Србије, изишла објава г. Божидара *Никашиновића*, новинара у Београду, у којој јавља, да је „решио“ проблем „перпетуум мобиле“, и уједно позива Србе, да му помогну, да скупи извесну своту новаца, како би могао приступити извршењу свог „проналаска“. И нама је био послат тај позив, но ми га нисмо могли штампати, јер смо одма видели, да се г. Никашиновић *јако вара*, ако мисли, да је „решио“ оно, што се *не може решити.*

Поводом те његове објаве, коју је штампала и сарајевска „*Српска Ријеч*“, написао је уредништву тог листа интересантно писмо учени Србин мерник, доктор технике *Јово Симић.*

То писмо гласи:

„У броју 186. од 25. августа 1907. изашао је у Вашем цијењеном листу под рубриком „Разно“ проглас г. Б. Никашиновића, у коме јавља, да је ријешио „проблем“ перпетуума мобиле.

Нико, ко имаде само и темељне појмове о механици, не узима озбиљно такове ствари, али мислим, да треба због необавјештене публике на то да упозорите да је „перпетуум мобиле“ немогућа ствар.

Ја се не бих ни обазирао на овај

проглас, да га г. Никашиновић није штампао баш у „Срп. Ријечи“, која имаде и важнијих ствари да саопштава, него што су *продукти болесне уобразиље*, и да се при томе г. Никашиновић не позива на „интерес науке“ и на суд једног универзитетског професора и једног инжињера. Част српског универзитета захтијева, да г. Никашиновић именује овога професора, ако је његов навод истинит, јер тај професор не би заслужио, да дјелује на највишем српском научноме заводу.

Боље би било, да се г. Никашиновић бави својим публицистичким пословима а „рјешавање проблема перпетуум-мобила“ нека пропусти лудама и великосвјетским варалицама, који су се и досада тиме бавили. — Оволико у интересу необавјештене публике и у част математске обраде природних наука.“

Приповслано.*)

Прва и последња г. Ћосићу.

У 205. бр. „Браника“ г. Јанко Ђ. *Ћосић* одговара на извештај о учитељском збору ст.-бечејског среза. У том свом одговору пљује г. Јанко истини у очи, и због тога му одговарам. Г. Јанко Ћосић по своме старом обичају сумњичи цео збор, да се на њему тера пркос. Он нас је сумњичио у „Нашем Добу“ год. 1900. и 1901. И чудновато је, да се тај „малер“ пркоса дешава баш г. Јанку! Осим тога Јанко Ћосић у своме одговору изврће истину. Говорећи пронично о „сл. уч. збору“, како „постаје угледан у свету школских људи, јер смо добили нову теорију о посганку угла, која се *крунисала акламацијом сл. учит. збора старо-бечејског*“ а та теорија састоји се у томе, што је г. Михајловић у својој радњи рекао, да угао постаје, кад се стране састају. Није истина, да је збор радњу г. Михајловића примио акламацијом. Збор је примио критику г. Ђ. *Малешевића*, по којој је радња г. Михајловића слаба, а Михајловићу као младом учитељу и почетнику изречена је похвала на показаном труду и доброј вољи.

Остајем при својој тврдњи, да тако озбиљне критике нисмо имали у нашем збору, као што је критика г. Малешевића. Видело се то и на самом збору, кад ју је Малешевић читао. Она је са таквом пажњом саслушана, као ваљда ни један рад у нашем збору до данас. Тврдим, да се Ћосић губи у ситницама, он је на збору говорио о свачем, а сад се повукао у *угао* па ни мићи из њега, само да себе уздигне изнад осталих. По Ћосићу већина збора не мора имати право, него он један! Сви на страну, Јанко на међану! То је опет нова теорија Јанкова. Чудне теорије! Та ваљда и преко 60 чланова збора, свршених учитеља и учитељица, нешто знају, или бар толико, колико Јован Јанко Ђе Ћосић!

На крају уверавам г. Ћосића, да не верује, да је извештај писао који „Туријац“, јер да су писали, не би га се стидели. Тà на што бегати и бојати се г. Јанка Ћосића! Та ако има дугачку браду, нема рогове!

У Турији, на великомученика Евстатија 1907.

Јован З. Медурић.

*) За сваки под овом рубриком не одговара уредништво овог листа ни у ком погледу — Ур. „Бр.“

ТРГОВИНА.

НОВОСАДСКА ПИЈАЦА.

ИЗВЕШТАЈ

од 22. септ. (5. окт.) 1907. г.

Пшеница I. каквоће	— — К	20·40	п.
„ „	— — „	20·—	„
Зоб — — — — — —	„	15·—	„
Јечам — — — —	„	14·40	„
Кукуруз: — — — —	„	—·—	„
окрњен (нови) —	„	10·—	„
нови у клиповима	„	3·40	„

Продато је: 100 мтц. пшенице, 20 мтц. зоби, 30 мтц. јечма и 110 мтц. кукуруза и мтц. у клиповима.

Марва, свињи и живина.

Волови по кили — — — — —	60—66	п.
Свињи тешки по кили — 1 К	—·—	„
„ средњи „ „ — — —	90—96	„
„ лаки „ „ — — —	84—88	„
„ мршави пар 210—230 круна		
Теоци по кили — — — — —	90—96	п.
Јагњци по пару — — — —	30—36	„
Кљукане гуске по кил. 1 круна 40 п.		
Јаја 6 ком. — — — — — — —	—·40	п.

Управник: Др. Мих. Полит-Десанчић.

Одговорни уредник: **Јанко Перић.**

Књижевни оглас.

Изашла је из штампе, на по се штампана из „Архива за правне и друштвене науке“, књижица. **Католичка црква у Србији.** *Писма владике Ј. Ј. Штросмајера из 1881.—85.* с белешкама и објашњењима Стојана *Новаковића.* У тој књижици се разматрају ови предмети: I. Положај иновераца у Србији. Веза њихова с васалним положајем у Србији и с капитулацијама. Радња владе кнеза Михајила да, Србију опрости капитулација и да самостално уреди послове иновераца. Ванредни положај католика у Србији. Берлински уговор и наше уставне одредбе о иновернима. II. Писма владике Ј. Ј. Штросмајера (1881. до 1885.) и друге белешке. III. Конкордат с Црном Гором од 1886. Намесништво 1889. до 1892. и преговори с Римом. Римска Столица предлаже *1892.* формални уговор Србији. Краљ Александар у Ватикану. Питање о конкордату и српска штампа. IV. Несугласица између Србије и Рима о основици конкордата. Закон о слободи вере од 1853. Кнез Михајило и веза католичке цркве у Србији с католичком црквом у Босни. Нов закон о слободи вере у смислу Берлинског Уговора. Цена је књижици један динар или једна круна. Може се добити у трговини Јевте *М. Павловића и Коми.* и у књижари Св. *В. Цвијановића*, где се продају још и ова издања истога писца: 1. Устанак на дахије 1801. С картом Београдског Пашалука. Београд 1904. Цена 2 дин. или круне. 2. Закон Стефана Душана цара српског. Друго издање. Београд. 1898. Цена 3. дин. или круне. 3. Косово. Српске народне песме о боју на Косову, уређене као еп. Једанаесто на ново попуњено издање с новим предговором. Београд 1906. Цена 0·50 дин. или круне. 4. Балканска питања и ситније историјске и политичке белешке о Балканском Полуострву. 1886. до 1905. Београд 1906. Цена 3 дин. или круне.

Књижевни оглас.

ПОКЛОН

„Слогиним“ претплатницима.

„СЛОГА“

политички српски недељни лист у Сомбору **издаје велики илустровани** српски календар

СЛОГУ

— за преступну 1908. годину. —

За овај календар обећали су издавачима своју сурадњу многи одлични и чувени српски књижевници, те ће му према томе садржина бити веома одабрана и богата. Сем тога календар ће бити украшен са скоро тридесет веома лепо и укусно израђених слика знаменитих мужева српскога народа, као и сликама из разних српских и страних предела. **Сваки овогодишњи претплатник листа „Слоге“ добиће овај велики календар као прилог на поклон у веома укусно израђеном тврдом повезу. Поклон ће овај добити и сваки нови претплатник**, који се претплати на лист „Слогу“ за последњу четврт и пошаље претплату од 2 К администрацији листа унапред.

Ко се одмах претплати на последњу четврт листа „Слоге“, добиваће лист већ у току месеца септембра бадава.

Календар ће угледати света кроз два месеца дана.

Иначе је цена овом великом календару у меком повезу

1 КРУНА.

ОГЛАСИ.

Јавна захвала

Најтоплије захваљујемо чистом српском добротворном друштву **„Пријатељ“** у Сегедину, које нам је — оцем нашим завештану — асигурацију у своти од 2000 К исплатило.

Вршац, на Крстов-дан 14. IX. 1907. год.

Жива Беснички с. р.
Јоца Беснички с. р.
наследници.
Милан Петко Павловић с. р.
Љуба Гојковић с. р.
сведоци. 518 1—1

Љубица Марић

дипломирана примаља и масирерка

настанила се у Н. Саду, Телечкова улица бр. 32. Препоручује се п. н. грађанству за све послове, који у ову струку спадају, а за које је темељно спремљена.

519 1-3

Велико стовариште **пива**

Ђуле Бауера у Новом Саду,

Успенска улица број 5. препоручује на велико (en gros) а добија се и на мало, од 5 боца почевши **штајнбрушко, будвајско, дупло малата, малата и право пилзенско**

ПИВО

На штајнбрушком и будвајском пиву, осим прилепљене цедуље, по којој се права пива познају, налази се још и на запушачу жиг Bauer Gyula.

652 40—52

ПРВА СРПСКА ТВОРНИЦА

ИСКЉУЧИВО СВИХ СРП. ПРАВ. ЦРКВ. УТВАРИ

Луке К. Алексијевића

У НОВОМ САДУ

препоручује

нов српски народни велики

ИЛУСТРОВАНИ КАЛЕНДАР

„СВЕТИ САВА“

за год. 1908.

Творница није жалила ни труда ни трошка, који улаже у ово издање, које се **штампа у 35.000 примерака**, уверена, да ће свако у овом календару наћи **народну читанку**.

Слике су одабране, хартија фина, штампа је читка и чиста. 477 6—

Цена му је само 35 новчића.

Препродавци добијају 33⅓% попуста.

Даље препоручује

најновије издање СВ. ИКОНА

на велико и на мало

на хартији, израђених масном бојом по строго српском православном обичају и пропису. Израда ових икона је прегледана и одобрена од краљевске српске митрополије под бр. *543.* (1905.) и *669.* (1906.) у Београду. Цене на велико код наруџбине од најмање сто комада

у величини 46/34 цм. комад по 40 потура

ове су израђене у сјајној масној лакованој боји

а у величини 50/36 цм. комад по 60 потура

(а ове у масној боји те изгледају као да су на златну). Исто тако препоручује и све друге потребе *црквене утвари*, израђује и позлаћује иконостасе, и Христове гробове као и свете иконе на златну за иконостасе и домове.

NB. У врсти по **40 пот.** икона има ових: Мати Божја, св. Ђурађ на коњу, св. Лука, св. Димитрије, св. Никола, св. Стеван Архиђакон, Арханђел Михаило, св. Јован Крститељ и св. Параскева.

У врсти по **60 пот.** пак ових: св. Ђурађ пешак (Ђурђиц), св. Сава, св. Стеван краљ Дечански (Свети Мрата), св. Тома, св. Арсеније, св. Кузман и Дамјан, св. Петар и Павле, Васкресеније св. Лазара, св. Алимпије Столпник, св. Кирјак Отшелник (Михољдан).

На захтевање шаље свој велики илустровани ценовник бесплатно.

Лука К. Алексијевић

Нови Сад (Ujvidék — Hungaria).

Драгутин Ненадовић

Нови Сад,

Главна улица бр. 9. у бившој Кодиној кући.

Слободан сам препоручити штов. грађанству из Н. Сада и околине моје из прве руке и најбоље каквоће постојеће

СТОВАРИШТЕ

шећера, кафе, изврсне пржене кафе, пиринча, зејтина, деликатеса, ајвара, дневно свежег масла (путер), прашке шунке, разних сирова, конзервâ, правог Јамајкарумâ, коњака, сремске шљивовице, разноврсних вина и ликера, фине сорте кинеског и руског чаја, чоколаде, какао, најфинијих бонбона, јужног воћа, као смокава, сувога грожђа, урама, бадема, лешњикова а од пасуља: грашка и сочива.

Имам разноврсних боја за кречење и мазање и масних боја за патосе и паркете.

И сву осталу своју робу препоручује

с поштовањем **Драгутин Ненадовић „код лава“.**

474 7-12

ДОЛАЗИ ДОДАТАК.

Ново отворена помодна трговина

Панте Јовановића

у НОВОМ САДУ

поред хотела Мајера

препоручује

своје ново богато

СТОВАРИШТЕ

ПОМОДНЕ РОБЕ

за господу, госпође и децу

за јесењу и зимску сезону.

Зимског плетеног рубља, вунених и памучних дуксера, чарапа, рукавица, дечјих вунених хаљина и капица.

Кошуља за господу и дечаке, гаћа, џепница, крагнова и манжетни, краватни и кишобрана и свих у ту струку спадајућих артиклова.

Особито лепог и солидног рубља у платну, шифону и батисту.

Спреме за невесте примам и обављам од најјефтиније до најфиније квалитете. Украсе и приборе за хаљине. Мидера, ручних радова и прибора за исте.

Молим моје поштоване муштерије, знанце и пријатеље, да ме приликом потребе својим поверењем одликују. За солидну послугу и умерене цене јамчим.

285 35—50 С изврсним поштовањем

Панта Јовановић.

Трговина шпецераја и деликатеса

Оскара Циглера

(пређе Драгут. Ненадовића)

у Новом Саду, *Ћурчијска ул. 10.*

препоручује своју најбољу **свежу робу**, као: **минералне воде, вина и пива** у флашама, **шунке, масла, (путера), разна сира, саламе, сардине** и друге **робе**, најфинијег **зејтина, пиринча, каве, шећера, теја, рума**, ситна и крупна **грожђа, лимунове**, поморанџе, изврсна брашна торжанског млина. Исто тако препоручује **најбољу врсту ПЛАВА КАМЕНА**, фарбе за жито (Dupuy-Samenbeitze).

Послуга под личним надзором, солидна, брза и тачна са умереним ценама.

453 10—52

НАЈЈЕФТИНИЈИ ИЗВОР ЗА КУПОВАЊЕ

порцулана и стакларске робе

ламби, свих сервиза и посуђа, најјефтиније се једино и изрично код мене добија, пошто ја сву робу повлачим на вагоне и услед тога могу јефтино да продајем. Цене су за сву робу строго утврђене. Моли за многобројну посету 642 41-52

С особ. поштовањем

Херман Левенберг,

Стакларска и порцуланска трговина у НОВОМ САДУ, темеринска улица бр. 10.

Филијала у Ст. Бечеју.

ПОЗИВ.

Чланови „Слоге“, удружења бивших ученика и ученица српске православне велике гимназије новосадске **позивају се, да изволе доћи**

на седницу

главне скупштине

удружења, која ће се држати у свечаној дворани **српске велике гимназије у недељу 30. септембра (13. октобра) о. г. у 11 сати пре подне.**

У **Новом Саду**, 15. (28.) септембра 1907. г.

511 2-3 **Председништво.**

БРАЋА ВАГНЕР

Нови Сад.

Основана 1866. год. **Телефон број 105.**

Богато сортирана трговина

деликатеса и спецераја.

Стоваришће, **домаћих и иноземских вина.**

Праве сремске шљивовице.

Поруџбине из места, достављају се бесплатно у кућу, а са стране, уз франко паковање и брзу и брижљиву пошиљку.

661 28-52

Брза и кулантна послуга. Цене јефтине.

ЈЕФТИНО!

Одела финог најмодернијег кроја за мушке и женске може се добити у новоотвореној конфекционој радњи

Панте Спаића у Новом Саду

Дунавска улица бр. 36.

Солидна послуга.

Цене утврђене.

77 31—

П. н.

Част нам је овим учтиво ставити Вам до знања, да смо **нашу (фабрику) творницу довршили**, која се налази

у творничкој четврти на Лиману,

У НОВОМ САДУ,

и најновијим помоћним машинеријама, по модерној системи наместили и предали је саобраћају.

У нашој творници се раде:

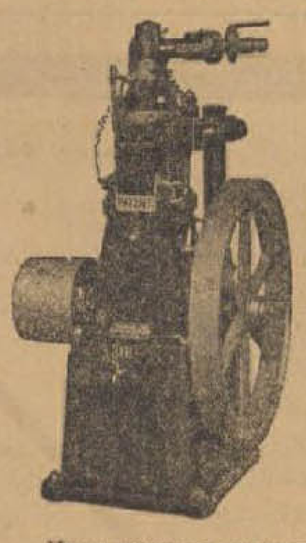

I. **Мотори**, све врсте: гас, бензин, произвођач гаса и генератори.

II. **Целокупно уређење** за творнице, цигљане и млинове.

III. **Алати** за индустрију метала и дрвета.

IV. Лије се галантеријска и обична роба.

V. Ливница машина по сопственим и туђим моделима.

VI. Оправке и реконструисање свакe врсте.

Старо гвожђе и метали

купују се по пијачној цени.

Наша техничка канцеларија, налази се на Лиману, у нашој новој творници, а канцеларија за куповину и стовариште мустара је у старој творници, у казанџијској улици бр. 19.

Захваљујући се на дојакошњем поверењу молимо уједно да нас и у будуће многобројним цен. наруџбинама, у нашем новом подузећу потпомогнете.

Ценовници и предрачуни бадава и франко.

Траже се заступници.

С поштовањем

695 38-52 **Цигмунд и Друг.**

Од градоначелништва вароши В. Кикинде.

Број 14210 V-1907.

Стечај.

Председништво вароши В Кикинде са решењем бр. скупшт. 148. из 1907. год. отвара стечај на *стипендију* од годишњих *240 круна* из Тешићеве закладе за слушаоце академских наука на будимпештанском кр. свеучилишту или политехници.

Од рефлектената се изискује:

1., да су поданици Угарске,

2., православне исповести и српске народности,

3., да су гимназију с добрим успехом свршили и испит зрелости положили.

Правилно инструисане и сведоџбама о имању (сиромаштва) и здрављу допуњене молбе имају се *до 8.-ог (21.-ог) октобра т. г.* поднети доле потписаном градоначелнику.

Примећује се, да су правила државне стипендије и за стипендисте Тешићеве закладе обавезна.

У **В. Кикинди** 18.-ог септембра (1. окт.) 1907. год. 517 1—1

Др. Живко Богдан с. р.

градски начелник.

АЈЛЕКСИН

НАЈФИНИЈЕ

Кокосово масло

(ПУТЕР)

потпуна надокнада за

чајно масло,

за кување, печиво и пржење, за 25% издашније, не постаје ужежено. Због лаке сварљивости

-- лекарски препоручено. --

Право само са овом **!заштитном марком!**

МОЖЕ СЕ ДОБИТИ У СВАКОЈ СПЕЦЕРАЈСКОЈ ТРГОВИНИ

НОТРЕБНО ПОДУЗЕЋЕ

и стовариште надгробних споменика

ПАЈЕ МАРКОВИЋА у Н. САДУ

у средини дунавске улице, телефон број 168.

Филијала: погребно подузеће **„Конкордија“** пређе **Ђуре Стојковића**, ћурчиска ул бр. 15.

Држи увек огроман избор сваковрсних камених надгробних споменика. Натписе изрезује најсавршеније, а позлата дупла и дуготрајна. Велики избор мрт. сандука, венаца, покрова и целокупне опреме за погребе. Цене строго солидне а послуга најтачнија. 607 38-52

Ако желите да купите добру

шивећу машину или бицикл

и ако сте пријатељ своме џепу, а ви се обратите на **највеће стовариште шивећих машина**; где се у највећем избору могу добити СВЕ ВРСТЕ СИНГЕРОВИХ и РИНГШИФ МАШИНА, као и БИЦИКЛИ и то бар са **10 до 20 Круна** јефтиније него игде. **ВЕНИЈАМИН ФОРГАЧ,** Нови Сад, Ћурчијска улица бр. 22. (до Миросављевићеве трговине.)

666 38—52

Свако подражавање и прештампавање кажњиво.

Судски заштићено!

Једино прави је само

Тијеријев балсам

са зеленом заштитном марком, на којој је калуђерица. **Законом заштићено. Одавна чувено, ненадмашно** против поремећеног варења, грчева у стомаку, колике, катара, грудобоље, инфлуенце, а нарочито против туберкулозе у зачетку, и т. д. — Цена: 12 малих или 6 дуплих бочица или једна велика специјална боца са патентираним затвором К 5·—.

Тијеријева маст од центифолије опште позната као Non plus ultra против свију ма како старих рана, запаљења, позледа, апцеса и отока сваке врсте, спречава, да се крв отрује, операције понајвише чини излишним. Цена: 2 тегле К 3·60 франко, разашиље само за готово или уз поузеће.

лекарница А. Тијерија у Прегради

код Рохича (Sauerbrunn).

Депо у Будимпешти код лекарника Јосифа плем. Терека и др. Лео, и код Ј. Егера и Л. Вертеша у Лугошу.

ОПОМЕНА, да се не купују, не наручују а нарочито не препродају патворине мога једино правог, законом заштићеног балзама. По гласу §§ 23. и 25. казненог закона свако, ко наручи, купи а нарочито ко препрода Тијеријев балзам, који није из моје лекарнице дакле други а не мој једино прави, законом заштићени балзам, на коме је зелена марка са калуђерицом: тај се излаже кривичном, нештедичном гоњењу и казни до К 4000 или затвору до 1 године. Исту казну повлачи за собом наруџбина или продаја наметљивим, вашарским начином натурених, другим именом названих сурогата, који се стављају у промет, да од публике маме новце. 688 38—52

Правих руских и америчанских кадача.

Велики избор других ствари.

За јесењу и зимску сезону

препоручује ново богато стовариште мушке и женске помодне робе

Душана С. Монашевића

У НОВОМ САДУ

свој велики избор тврдих, плошаних и меканих мушких и дечјих шешира, кожних и вунених капа, Јегерових и памучних трикоа, мушка и женска бела рубља, путничких торби и кофера, најновијих лејпцишких Штраус и чинчила боара, највећи избор украса за женске костиме, свилених, глотаних и штофаних жипона, зимских и кожних рукавица, мидера, џепница, најбољих кишобрана, венаца и велова за невесте, жанилских марама и шалова, парфимерије и мирисавих сапуна и т. д. и т. д.

Највећи избор других ствари у овој струци.

655 69—100

Павле Герих

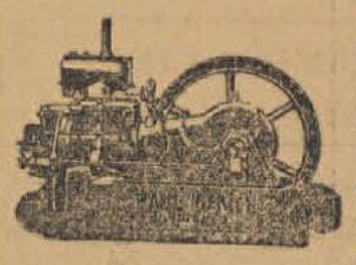

У **Новом Саду**, добавља домаће и иноземске **ПОЉОПРИВРЕДНЕ МАШИНЕ**, као **моторе** за бензин, бензол пресан зејтин, генератор-гас, па и израђено дрво. Удешава **млине** и техничке делове. Даје стручњачка упутства, а код грађења **млина** ставља мерилке на расположење бесплатно.

424 7—13

ЗА ЈЕСЕЊУ СЕЗОНУ

стигао ми је врло богат избор

у женској и мушкој конфекцији

као и највећи избор у *женским костимима, шосовима, свиленим, вуненим и батистаним блузама*, све по најмодернијем, најукуснијем и елегантнијем енглеском и француском кроју. Послуга је уз НАЈУМЕРЕНИЈУ ЦЕНУ код српске фирме

П. Н. Момировића

у Новом Саду,

653 46-52 Главна улица бр. 3.

Сремска планинска вина

сопственог производа из мога **каменичког винограда „Парага“** препоручујем п. н. грађанству у боцама и бурадма по јефтиној цени. По жељи шаљем ценоник бесплатно.

Јосиф Шварц

производник вина **Нови Сад.**

637 45—54

КУВАЈТЕ БЕЗ ВАТРЕ

па ћете уштедити 70—80% на дрвима и времену. Надзор сувишан, изгорети не ће.

Дајем на захтјев на тродневни покус бесплатно уз услов, да дотичну справу онамо *франко* пошаље, кимо ја одредим. Поштарина стој само 80 фил.

396 9-9 **Д. Ребић у Цернику.**

ПРЕКО ОД ВЛАДИЧАНСКОГ ДВОРА.

!! УТВРЂЕНЕ ЦЕНЕ !!

ПРЕПОРУЧУЈУ

своје ново снабдевено стовариште за летњу сезону

и то: *штофа, свиле за хаљине и украсе, делена, зефира, батиста, пикета и цица, нарочито велики избор*

ШТОФА ЗА МУШКА ОДЕЛА,

финих пикета за пруслуке и енглеског зефира за кошуље.

Молимо штов. публику за што већу посету и остајемо с особ. поштовањем

Дунђеров и Ралетић

673 40—52 код „златног орла“ у **Н. Саду.**

ПРЕКО ОД ВЛАДИЧАНСКОГ ДВОРА.

СВЕ

ШКОЛСКЕ КЊИГЕ

учила и сав

ПИСАЋИ ПРИБОР и т. д

најтачније и најбрже отправља

КЊИЖАРА

J. СТАНКОВИЋА

Нови Сад (Ujvidék).

445 11—15

ЈОВАН ЛЕТИЋ

НОВИ САД, главна улица бр. 9.

Препоручује своје **најбогатије** стовариште свих мушких и дечјих помодних ствари, као:

најбољих хабиговских и енглеских

шешира

ОГРОМАН ИЗБОР ДИВНИХ ВРАТНИХ МАРАМА (ШЛАЈФНИ),

НАЈФИНИЈЕГ ЈЕГЕРОВОГ И БЕЛОГ РУБЉА:

КОШУЉА, КРАГНОВА, МАНЦЕТА, ЦЕПНИХ МАРАМИЦА,

БОГАТО СТОВАРИШТЕ ПУТНИЧКИХ ПОТРЕБА:

ШТАПОВА, КИШОБРАНА, ПУТНИХ САНДУКА

643 40—52

Изврсне парфимерије: мирисни сапуни, помаде, шисте и воде за уста и зубе, све из најпризнатијих творница и т. д. и т. д.

Потпуно сортирана

СРПСКА РАДЊА. ЦЕНЕ УТВРЂЕНЕ.

Под личним надзором тачна и савесна послуга.

Цене умерене, роба увијек свежа.

Част нам је штов. грађанству из Н. Сада и околине до повољног знања ставити, да смо шпецерија и деликатеса трговину ФЛЕШ и ВЕРМЕШ, ћошак главне и лебарске улице већ преузели, и да је под својим именом

Петровић и Поповић

513 2—4 **„код црног пса“**

даље водимо. **Радњу из основе реновирамо и повећавамо, а нову свежу робу из првих извора већ смо добили.**

Молећи за што многобројнију посету бележимо се

с поштовањем

Петровић и Поповић

ШТАМПАРИЈА

ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА „БРАНИКА“

У НОВОМ САДУ
Грчко-школска ул. бр. 11.

У кући
г. дра **МИХ. ПОЛИТА.**

Штампарија је снабдевена са најбољим брзотисцима које креће ГАС-МОТОР; најмодернијим словима, орнаментима и украсима.

Препоручује се п. н. публици како из места тако и са стране за израду сваковрсних штампарских послова, као:

ДЕОНИЦА, ДИПЛОМА,
позива на беседе и забаве,
разних трговачких тисканица,
ДЕЛА,
брошира, часописа,
заручница, посетница,
ЈЕЛОВНИКА,
посмртних објава
и т. д.

Нарочито се препоручујемо сл. новчаним заводима за израду

ПОСЛОВНИХ КЊИГА

сваке врсте.

Препоручујемо се славним црквено-школским општинама за израду

домовних, крштених и посмртних

ПРОТОКОЛА,

годишњих

ПРОРАЧУНА

и т. д.

Све ове послове израђујемо брзо, тачно и чисто.

Сваку поруџбину смо у стању у духу данашње најмодерније технике извести.

ЦЕНА УМЕРЕНА,
ИЗРАДА СОЛИДНА И ЧИСТА.

По жељи наших пошт. поручиоца, израђујемо нарочито **разне позивнице** и остале поруџбе и са основом **(Tendruck)** прецизно и чисто.

С поштовањем **ШТАМПАРИЈА ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА „БРАНИКА“.**

Поштована Госпођо,

знате ли Ви кад купујете Сладову каву зашто треба нарочито нагласити »Катрајнер?«

Јер иначе је опасност ту, када добијете безвредносну патворину, која нема тих изврсних својстава којом се »Катрајнер« одликује.

Јер само

КАТРАЈНЕР КНАЈПОВА-СЛАДОВА КАВА

садржи у себи због своје особитости и јединственог састава мирис и укус **праве** зрнасте каве.

Имајте на уму, поштована Госпођо, пазите најтачније, да се прави »Катрајнер« само у затвореним оргиналним омотима добија и да има натпис: »Катрајнер Кнајпова сладова кава«, а на омоту је још и слика патера Кнајпа, као заштитна марка.

Под својим надзором, тачна послуга и најумеренија цена.

Најбоље врсте плава камена, фарбе за жито (Dupuy-Samenbeize).

НАЈФИНИЈА
зејтина, ширинца, јефтине кафе, ситна и крупна грожђа, бираних бадема и лешњика.

МИНХЕНСКО
шпатен пиво у флашама.
Највећи избор минералне свеже воде.
Разне сорти сирева.
Фришких сардина и других разних РИБА.

ДЕЛИКАТЕСА И ШПЕЦЕРАЈА ТРГОВИНА

Љ. СТЕФАНОВИЋ СИН, НОВИ САД

Основана 1866 Главна улица бр. 27.

Телефон бр. 76.

Разна калифорнијска ВОЋА
Праве манастирске
ШЉИВОВИЦЕ.

Грчка лековита вина:
Mavrodaphne, Cypro, Ahaier, Malvasier.

Сваки дан свежа путера за тај, са спахилука надвојводе **Албрехта.**

Најбоље врсте ВИНА бела и црна у боцама по ванредно јефтиној цени.

654 (39—52)

Под својим надзором, тачна послуга и најумеренија цена.

Власник и издавалац: деоничарско друштво »Браник«.

Штампарија деоничарског друштва »Браника«.